

Poziv beogradskim anarhistima

Niko Ničiji

2015

I: neophodnost delovanja u autonomnim grupama

Verovatno se svi slažemo da su anarhisti prvenstveno određeni svojom praksom. Upravo je zbog nedostatka anarhističke prakse pokret kod nas na tako niskim granama. U Beogradu postoji popriličan broj ljudi sa anarhističkim identitetom, neki od njih su čak i veoma dobro upoznati sa istorijom i teorijom pokreta, delimično i sa savremenom praksom u drugim sredinama, ali pored svega toga mnoge od njih ne bi trebalo nazivati anarhistima, zbog gotovo potpunog odsustva bilo kakve prakse.

Svi koji se pronalaze u gornjem opisu trebalo bi da porazmisle pre nego što se sledeći put deklarišu kao anarhisti.

Po mom mišljenju, najbolji okvir za razvijanje anarhističke prakse jesu manje anarhističke grupe, koje mogu obuhvatati od 3 do 20 ljudi, u kojima se ljudi dobro poznaju, imaju poverenja jedni u druge i nisu opterećeni pridobijanjem novog članstva.

Ako kao primer uzmemo pokret u Grčkoj – verovatno trenutno najrazvijeniji anarhistički pokret na svetu – možemo da vidimo da on nije rastao proširivanjem postojećih grupa, već pre svega osnivanjem novih. Danas samo u Atini deluje nešto više od 50 antiautoritarnih grupa, čija veličina uglavnom ne prevazilazi veličinu grupa na ex-Yu prostoru ili je makar uporediva sa njima.

Na žalost, kod nas se krenulo potpuno obrnutim redom – od veštačkog osnivanja već (u mislima) gotovih federalnih struktura i „ozbiljnih“ organizacija, koje su zatim pokušavale da naknadno osnuju lokalne grupe. O tome da su takve grupe pokušale da se predstave kao radnički sindikati, a ne anarhističke grupe, da i ne govorim. Naravno, ti pokušaji su potpuno propali. Da su shvaćene drugačije, kao ono što su po mom mišljenju zaista i bile – kao male anarhističke grupe, a ne „ozbiljne“ organizacije u pokušaju – mogle su poslužiti kao primer za dalje širenje pokreta. Ovako su samo primer neuspeha i neispunjenih očekivanja. Posle iskustva u ovakvim „organizacijama“ bivši članovi se najčešće demorališu i pasiviziraju.

Pokret u Grčkoj, sa kojim se ovdašnji pokret ne može porediti ni po brojnosti ni po posvećenosti, do sada nije iznedrio organizacije tog tipa. Proces organizovanja anarhističke federacije u Grčkoj započet je pre gotovo dve godine i još uvek traje, jer drugovi i drugarice shvataju ozbiljnost takvog pokušaja – shvataju da se on ne može rešiti organizovanjem nekakve „osnivačke konferencije“ na kojoj će se naprosto proglasiti postojanje takve federacije. Bitno je primetiti da su ovaj proces inicirale desetine već postojećih manjih anarhističkih grupa, a naročito je bitno imati u vidu da su se grupe koje su osnovane u toku ovog procesa, sa ciljem da budu deo buduće federacije, u međuvremenu ugasile zbog neaktivnosti. Dakle, grupe koje je vezivala prethodna praksa su opstale, a one koje su osnovane samo radi participiranja u široj strukturi su nestale, i to u uslovima pokreta kakav je onaj u Grčkoj. Šta onda reći o perspektivi organizovanja „lokalnih grupa“ kao ispostava naših „anarhističkih organizacija“, to jest malih, ali birokratizovanih anarhističkih grupa koje se prave da su sindikati?

Autonomne grupe su bile i osnova iz koje stvoren FAI (Federación Anarquista Ibérica – Iberijska anarhistička federacija) dvadesetih godina u Španiji: „Osnovne jedinice FAI nisu bili pojedinci, već male autonomne grupe afiniteta koje su činili anarhistički militanti. Ovaj kohezivni kvazi-čelijski oblik udruživanja razvio se postepeno, tokom perioda koji je bio potreban da se uspostave trajni odnosi i da se razvije uzajamno poverenje. Grupe afiniteta su se obično sastojale od 3 do 10 članova¹ koji su međusobno bili vezani prijateljstvom i koji su delili dobro definisane ciljeve i slagali se oko metoda borbe. Kada je takva grupa jednom uspostavljena, mogla je ukoliko je želela, da zatraži uspostavljanje veze sa FAI.“ (Stuart Christie, *We, the anarchists! A study of the Iberian Anarchist Federation 1927-1937*, str. 28)

Ovaj tekst nema za cilj promovisanje ideje o potrebi osnivanja anarhističke federacije, niti tvrdi da je takav oblik organizacije uopšte neophodan. Već da ovdašnje anarhiste podseti da je i u slučaju istorijski najrazvijenijeg anarhističkog pokreta (u Španiji dvadesetih i tridesetih godina), kao i u slučaju trenutno najrazvijenijeg anarhističkog pokreta (u Grčkoj), pokret uvek u osnovi bio sačinjen od malih

¹ Na sastanku FAI u Madridu 1933. godine 21 delegat je predstavljao 569 grupa i 4.839 članova (nisu sve grupe bile zastupljene, FAI je tada imao oko 5.500 članova). Što znači da su grupe vezane za FAI prosečno imale 8,5 članova. Ipak, važno je napomenuti da većina tadašnjih anarhista u Španiji uopšte nisu bili vezani za FAI.

i autonomnih anarhističkih grupa. A i kada su anarhisti odlučili da je uspostavljanje anarhističkih federacija poželjno, u osnovi tih federacija nalazile su se te male grupe, zadržavajući svoju autonomiju. Kao i da podseti na to da u osnovi svake anarhističke grupe mora biti praksa, odnosno poverenje i drugarstvo koje ta zajednička praksa gradi.

Kada se pokret širi on to čini, pre svega, kroz porast broja autonomnih grupa, a ne kroz beskonačni rast članstva pojedinih grupa.

Da li će federacija jednom biti poželjna opcija ili neće, pitanje je na koje će pokret iznaći odgovor kroz svoje iskustvo i praksu, ali da bismo do te tačke uopšte i došli, moramo se odmah organizovati u grupe i otpočeti sa aktivnostima.

U svakom slučaju, teško da bi neko od nas mogao sporiti poželjnost postojanja autonomnih grupa, kao i mreže solidarnosti autonomnih anarhističkih grupa u Beogradu, kao kratkoročnog cilja i dobre osnove za dalje delovanje.

Naravno, teorija, istorija pokreta, savremena praksa, kao i analiza naše prakse, su takođe neophodni elementi zrelog pokreta, ali zauvek treba napustiti ideju da je pre upuštanja u praksu neophodna savršena teorijska potkovanost. Praksa je akcelerator svega, pa i teorijske zrelosti. I nemojte misliti da je bilo koji oblik prakse ispod vašeg nivoa ili nedovoljno ozbiljan, počevši od nalepnica, plakata i grafitiranja, pa do različitih oblika direktnih akcija.

Protiv apatije, izgovora i pasivnosti!

Praksa i drugarstvo! Solidarnost i autonomija!

II: važnost autonomnih prostora

Ateneumi su bili autonomni društveni i kulturni centri u okviru radničkog pokreta u Španiji, počevši od osamdesetih godina 19. veka. Posebno su bili razvijeni ateneumi anarhističkog usmerenja, u toj meri da je Anselmo Lorenzo, jedan od osnivača CNT-a (pre toga aktivan i u Prvoj internacionali), smatrao da prva stvar koju svaki sindikat CNT mora da uradi u svojoj sredini jeste osnivanje slobodarskog ateneuma.

Osim opismenjavanja i obrazovanja dece i odraslih, ateneumi su imali i širu društvenu i kulturnu funkciju: „Ateneumi su bili popularna sastajališta za mlade ljude, naročito tokom vremena kada nisu mogli da priušte sebi ni deset santima da odu u bioskop! (...) Dalje, praktično svi ateneumi obuhvatali su i pozorište, rekreaciju i, naročito oni u gradskim četvrtima, putovanja van grada. (...) Kao organizacije na nivou zajednice, ateneumi su nudili priliku za pripreme koje su bile od naročitog značaja za žene radničke klase, koje su imale relativno manje prilika da steknu takvo iskustvo. Žene koje su postale aktivistkinje u CNT-u i/ili Mujeres Libres praktično su jednoglasno izjavljivale da je njihovo iskustvo u ateneumima, školama i kulturnim aktivnostima bilo ključno za taj proces. (...) Kroz ateneume su mnogi mladi ljudi doživeli *combio de mentalidad* (promenu svesti), što je bio odlučujući korak ka tome da postanu militanti u pokretu.“ (Marta A. Ekselberg: *Mobilizacija zajednice i sindikalno organizovanje*, Zluradi Paradi, 2007, str. 19-20)

Posle Frankove smrti, 1975. godine, ateneumi su se ponovo pojavili. Osamdesetih i pogotovo devedesetih godina ateneumi su sve više bili vezani sa skvoterski pokret.

U Grčkoj su skvotovi i društveni centri imali odlučujuć uticaj na razvoj anarhističkog pokreta, počevši od kasnih osamdesetih godina. O tome sam razgovarao sa drugom i drugaricom koji su u tamošnjem anarhističkom pokretu aktivni od osamdesetih godina.

Drug:

„Skvotovi su kasnih osamdesetih i ranih devedesetih (uglavnom u Atini) pružili pokretu mogućnost samoodređenja, stvarajući uslove za interakciju između anarhista i formiranja diskretnog identiteta protiv društva spektakla i robe. Osim toga, od 1994. pa nadalje, videli smo pojavu autonomnih prostora (iznajmljenih) koji su počeli da se šire u različitim grčkim gradovima. Skvotovi su iskusili još jedan bum tokom alterglobalizacijskog pokreta kasnih devedesetih i ranih dvehiljaditih (pogotovo uoči i posle grčkog predsedavanja EU, 2003. godine, i tokom kontra samita koji je organizovan u Solunu). Posle decembarskih nereda 2008. godine, skvotovi i autonomni prostori su se proširili po komšilucima čitave Atine i širom cele Grčke.

Prva faza: samoodređenje. Druga faza: širenje. Treća faza: povezivanje širih društvenih slojeva i svakodnevnih društvenih borbi. Skvotovi i autonomni prostori odigrali su veliku ulogu u razvoju anarhističkog pokreta u Grčkoj, u onoj meri u kojoj su ih karakterisali kontrakultura, borbeni duh i ekstrovertnost, nasuprot introspekciji, komercijalizaciji i birokratizaciji. Takođe, protiv kulture droge i izbora rezignacije ili očajavanja.“

Drugarica:

„1. Autonomni prostori prvo igraju važnu ulogu u onome što se može nazvati samoodređenje i socijabilnost: mi odlučujemo gde, kada i kako da se sretnemo, o čemu da razgovaramo itd. Takođe, mi odlučujemo koji će sastanci biti otvoreni a koji ne, koje diskusije mogu biti ometane, a koje moraju ostati tajne, čemu je primerena atmosfera slavlja, a čemu nije.

Autonomni prostori dekomercijalizuju i čine direktnijim aktivnosti takozvanog slobodnog vremena (vremena koje u kapitalizmu nije slobodno već kolonizovano takozvanih neradnim aktivnostima). Ove aktivnosti su uglavnom smeštene u komodifikovane i kontrolisane prostore, od barova i kafea do muzičkih i sportskih klubova i tržnih centara (ili čak i do opštinskih ili državnih „društvenih centara“ za imigrante, starije ili veoma mlade). Autonomni prostori mogu sami postaviti svoje ciljeve i uslove koji određuju šta je javno ili političko pitanje, bez obzira na to šta država, mediji ili grad planiraju da kažu.

2. Širenjem i umnožavanjem, oni mogu pružiti tačke u mreži kontrakulturnih aktivnosti, obično isprva među onima sličnih razmišljanja, idealno preko širokog spektra ljudi koji žive na istom mestu ili u blizini ovih centara. Lokalni nivo je od suštinske važnosti za to da društvene aktivnosti postanu direktnije i samoorganizovnije. Samo ako poznajemo kako komšiluk ili kraj funkcionišu, zaista možemo stvarati šire mreže solidarnosti (koje nisu samo „online zajednice“ i „virtualni aktivizam“). ...

3. Uspostavljanjem jakog odnosa sa ljudima iz kraja, autonomni prostori mogu postati centri borbe. Mogu pružiti od zaštite i zdrave društvene sredine za imigrante bez papira, pravnih saveta za ljude koje izbacuju iz njihovih domova, pomoći oko brige oko dece i zdravstvene nege, do proizvodnje osnovnih prehrambenih namirnica itd... Na taj način oni postaju mesta uspostavljanja i širenja društvenog pokreta.“

Beogradski anarhisti su često funkcionisali kao virtualne „zajednice“, preferirajući komunikaciju preko interneta, nasuprot one uživo. Ova činjenica verovatno predstavlja jedan od faktora koji su doprineli odlaganju formiranja ovdašnjeg anarhističkog miljea kao istinske zajednice.

Postojanje autonomnih prostora omogućava slobodnu socijalizaciju pod uslovima koje sami biramo, nasuprot otuđujućoj socijalizaciji po komercijalnim klubovima, barovima i „alternativnim mestima“ koja komodifikuju eventualno postojeći kontrakulturni potencijal.

Takvi prostori bili bi mesta samoobrazovanja, kontrakulture i, pre svega, mesta za razvijanje slobodarske prakse i mreža solidarnosti i uzajamne pomoći, kako u okviru našeg pokreta u izgradnji, tako i u široj okolini. Mesta susreta, nasuprot otuđenju i komercijalizaciji. Mesta otpora, nasuprot rezignaciji i bezvoljnosti.

Protiv apatije, izgovora i pasivnosti!

Praksa i drugarstvo! Solidarnost i autonomija!

Negacija

Niko Ničiji
Poziv beogradskim anarhistima
2015

Tekst je originalno objavljen u dva nastavku u prvom i drugom broju anarhističkog časopisa Molotov iz Babušnice (mart i jul 2015). Kako treći broj nije izašao, ni treće planirani deo teksta nikada nije napisan ("o neophodnosti napuštanja levičarske prakse i identiteta").

negacija.anarhija.net